

Sygn. akt XXIV Ns 106/18

POSTANOWIENIE

Dnia 17 grudnia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie Wydział XXIV Wydział Cywilny

Przewodniczący: SSO Dorota Stokowska-Komorowska

Sędziowie: SSO Jacek Tyszka i SSR (del.) Krzysztof Tarapata

po rozpoznaniu 17 grudnia 2018 r. w Warszawie na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku A. S. i W. K.

z udziałem Komisarza Wyborczego W.(...) R. W. i Przewodniczącej Obwodowej Komisji Wyborczej ds. ustalania wyników głosowania E. P.

o stwierdzenie nieważności wyborów

postanawia:

pozostawić protest bez dalszego biegu.

SSO Jacek Tyszka SSO Dorota Stokowska-Komorowska SSR(del.) Krzysztof Tarapata

UZASADNIENIE

W piśmie z dnia 10 listopada 2018 r. A. S. i W. K. zgłosiły protest przeciwko ważności wyborów samorządowych przeprowadzonych w dniu 21 października 2018 r. w Obwodowej Komisji Wyborczej nr (...) z powodu przestępstwa przeciwko wyborom, dotyczącego ustalenia wyników głosowania.

Skarżące wskazały następujące zarzuty:

- przeliczanie głosów oddanych na kandydatów do sejmików wojewódzkich, Rady W., Rady Dzielnicy w grupach dwuosobowych oraz przeliczanie głosów oddanych w wyborach na prezydenta indywidualnie bez możliwości sprawdzenia obliczeń,
- ustalanie wyników głosowania na podstawie niezweryfikowanych przez innych członków komisji brudnopisów, które zawierały błędne wyliczenia,
- ustalenie wyników wyborów do Rady Dzielnicy mimo rozbieżności w liczbie oddanych głosów przy pierwszym i drugim liczeniu głosów,
- nieprzeliczenie kart wyborczych,
- brak zabezpieczenia niewykorzystanych kart do głosowania, które Komisja pozostawiła niezapakowane w otwartych pudłach obok miejsc, w których liczono głosy, które to karty mogły zostać wykorzystane w niewłaściwy sposób,
- stemplowanie kart wyborczych przez Komisję „dzienną” poza lokalem wyborczym,
- brak zabezpieczenia głosów przez Komisję pracującą w porze nocnej poprzez niezapłombowanie worków z głosami, co umożliwiło późniejsze dopasowanie kart z głosami do wpisanych wcześniej do protokołu wyników głosowania i uniemożliwiło sprawdzenie poprawności zliczenia głosów w Komisji.

W konsekwencji powyższych zarzutów wnioskodawczyni wniosła o orzeczenie o przeprowadzeniu ponownych wyborów wraz ze wskazaniem czynności, od której należy ponowić postępowanie wyborcze (protest - k. 4-8).

Sąd ustalił i zważył, co następuje.

21 października 2018 r. odbyły się wybory wójtów, burmistrzów i prezydentów miast oraz wybory do rad. Wyniki wyborów na urząd Prezydenta (...) W. i wyniki wyborów do rad Komisarz Wyborczy w W. (...) podał do publicznej wiadomości 29 października 2018 r. (obwieszczenia Komisarza Wyborczego w W.(...) z 24 i 25 października 2018 r. o wynikach wyborów wójtów, burmistrzów i prezydentów miast oraz wyniki wyborów do rad na obszarze województwa (...); Dziennik Urzędowy Województwa (...) z 29 października 2018 r., poz. 10283 i 10284).

W. K. jest wpisana do rejestru wyborców (...) W.. W wyborach do rad gmin, rad powiatów, sejmików województw i rad dzielnic (...) W. oraz wyborów prezydenta miasta zarządzonych na dzień 21 października 2018 r. figurowała w okręgu wyborczym nr (...), obwodzie nr (...), pozycji (...).

A. S. jest wpisana do rejestru wyborców (...) W.. W wyborach do rad gmin, rad powiatów, sejmików województw i rad dzielnic (...) W. oraz wyborów prezydenta miasta zarządzonych na dzień 21 października 2018 r. figurowała w okręgu wyborczym nr (...), obwodzie nr (...), pozycji (...).

Zgodnie z § 1 art. 82 ustawy z 5 stycznia 2011 r. kodeks wyborczy (Dz. U. z 2018 r., poz. 754 ze zm.), dalej zwanej kodeksem wyborczym (k.w.), przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony protest z powodu:

- 1) dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów lub
- 2) naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów.

Protest przeciwko ważności wyborów z powodu dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, o którym mowa w § 1, lub naruszenia przez właściwy organ wyborczy przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów może wnieść wyborca, którego nazwisko w dniu wyborów było umieszczone w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania (§ 2). Protest przeciwko ważności wyborów w okręgu wyborczym lub przeciwko wyborowi posła, senatora, posła do Parlamentu Europejskiego, radnego lub wójta może wnieść wyborca, którego nazwisko w dniu wyborów było umieszczone w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania na obszarze danego okręgu wyborczego (§ 3).

Zgodnie z art. 392 k.w. protest wyborczy wnosi się na piśmie do właściwego sądu okręgowego za pośrednictwem właściwego sądu rejonowego, w terminie 14 dni od dnia podania do publicznej wiadomości przez komisarza wyborczego, w trybie określonym w art. 168 § 1 wyników wyborów na obszarze województwa (§ 1). Wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty (§ 2). Art. 393 § 2 k.w. stanowi, że Sąd okręgowy pozostawia bez dalszego biegu protest wyborczy wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub niespełniającą warunków określonych w art. 82 § 1 i art. 392. Art. 394 k.w. wskazuje, że sąd okręgowy rozpoznając protesty wyborcze rozstrzyga o ważności wyborów oraz o ważności wyboru radnego (§ 1.). Sąd okręgowy orzeka o nieważności wyborów lub o nieważności wyboru radnego, jeżeli okoliczności stanowiące podstawę protestu miały wpływ na wyniki wyborów (§ 2). Sąd okręgowy, orzekając o nieważności wyborów lub o nieważności wyboru radnego, stwierdza wygaśnięcie mandatów oraz postanawia o przeprowadzeniu wyborów ponownych lub o podjęciu niektórych czynności wyborczych, wskazując czynność, od której należy ponowić postępowanie wyborcze (§ 3). O zakończeniu postępowania w sprawie protestów przeciwko ważności wyborów do danej rady lub ważności wyboru radnego tej rady i o treści ostatecznych orzeczeń właściwy sąd zawiadamia niezwłocznie wnoszącego protest, wojewodę, komisarza wyborczego i przewodniczącego właściwej komisji wyborczej (§ 5).

Podanie do publicznej wiadomości przez Komisarza Wyborczego wyników wyborów na obszarze województwa (...) nastąpiło 29 października 2018 r.. Protest będący przedmiotem niniejszego postępowania został zatem złożony w terminie.

Art. 82 § 1 k.w. rozróżnia 3 rodzaje protestów wyborczych: 1) przeciwko ważności wyborów, 2) ważności wyborów w okręgu, 3) przeciwko wyborowi określonej osoby. Zarzuty sformułowane przez wnioskodawczynię dotyczą pracy Komisji wyborczej nr (...), w związku z powyższym Sąd zakwalifikował rozpoznawany protest jako protest przeciwko ważności wyborów w okręgu. Komisja wyborcza nr (...) należy do okręgu wyborczego nr(...).

Natomiast wnioskodawczyni W. K. nie była zarejestrowana w spisie wyborców w okręgu wyborczym nr (...), którego dotyczy rozpoznawany protest wyborczy. Zgodnie z art. 82 § 3 k.w., protest może wnieść wyborca, którego nazwisko w dniu wyborów było umieszczone w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania na obszarze danego okręgu wyborczego. Skoro protest dotyczy okręgu nr (...) to protest mogli złożyć jedynie wyborcy zarejestrowani w jednym z obwodów na terenie okręgu nr (...). Tymczasem W. K. była zarejestrowana w spisie wyborców w obwodzie nr (...), na terenie okręgu nr (...). Zatem mając na uwadze treść art. 393 § 2 k.w. protest w stosunku do W. K. należało pozostawić bez dalszego biegu, jako wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną.

A. S. jest osobą uprawnioną do złożenia protestu, jest wyborcą uprawnionym do głosowania w okręgu nr (...) obwodzie (...). Rozpoznając protest A. S. należało stwierdzić, że większość z przywołanych przez skarżącą zarzutów miała charakter ogólny, mało konkretny. Zarzuty te miały postać ogólnikowych rozważań o nieprawidłowościach uzasadniających ponowne przeprowadzenie wyborów, bez powiązania konkretnych zarzutów z konkretnie oznaczonymi organami wyborczymi oraz bez wskazania jaki był ich skutek oraz wpływ na wynik głosowania. Wnioskodawczyni wyraziła szereg przypuszczalnych konsekwencji postępowania komisji liczącej głosy, jednak nie wskazała, że takie skutki faktycznie wystąpiły. Wnioskodawczyni nie zarzucała popełnienia przestępstwa przeciwko wyborom i nie stawiała zarzutu naruszenia konkretnych przepisów dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, nie wskazała też wpływu nieprawidłowości na wynik głosowania. Ograniczyła się do wskazania niejasności związanych z metodą liczenia głosów, powoływała się na przypuszczenia dotyczące złamania przepisów kodeksu wyborczego, a jako dowód na powyższe przedłożyła zdjęcia brudnopisów z komisji obwodowych oraz swoje oświadczenie jako męża zaufania.

Wnoszący protest – stosownie do wymogu przewidzianego w § 2 art. 392 k.w. – ma obowiązek przedstawienia lub wskazania dowodów, na których opiera swoje zarzuty. W orzecznictwie słusznie wskazano, że wymóg podania dowodów stanowi element konstrukcyjny protestu, którego niespełnienie prowadzi do pozostawienia protestu bez dalszego biegu. Skarżący jest zobligowany do przedstawienia dowodów lub ich wskazania (jeśli dowód nie znajduje się w dyspozycji skarżącego), ale te dowody mają prowadzić do wykazania naruszeń mających wpływ na wynik wyborów. Przeprowadzenie tych dowodów, w razie przystąpienia przez sąd do merytorycznego rozpoznania protestu, miałyby prowadzić do podważenia wyniku wyborów, czyli uznania, że wynik wyborów został ustalony wadliwie. Nie każde uchybienie przepisom kodeksu będzie miało wpływ na ustalenie wyniku wyborów. Obowiązujące przepisy prawa wyborczego ściśle określają procedurę głosowania i ustalania jego wyników. Przeprowadzenie wyborów zgodnie z procedurą wyborczą oznacza, że ustalony (ogłoszony) wynik głosowania jest zgodny z oddanymi głosami. Dopuszczalność podważania tej zasady nie może być więc gołosłowna, lecz każdorazowo warunkuje ją przedstawienie lub wskazanie dowodów, jednak nie jakichkolwiek, ale takich, które uzasadniają zarzut protestu mieszczący się w granicach bezprawności (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 12 maja 2015r., sygn. I ACz 415/15, postanowienie Sądu Najwyższego z 5 grudnia 2007 r., sygn. akt III SW 63/07). Mając na uwadze czas i tempo prowadzenia postępowania dotyczącego protestu wyborczego, skarżący winien zaproponować Sądowi takie dowody, które uzasadniają protest, nie natomiast wskazywać na ewentualną możliwość potwierdzenia sformułowanych zarzutów. Złożenie zatem przez wnioskodawczynię wydruków zatytułowanych „(...)”, kopie brudnopisów, zestawienie głosów wykonane samodzielnie przez wnioskodawczynię czy w końcu protokoły wyników głosowania z obwodu nr (...), nie mogło zostać uznane za spełnienie obowiązku przedstawienia lub wskazania dowodów, na których oparte zostały zarzuty. Dokumenty te mogły być uznane jedynie za dowód tego, że nieznaną osobą która je sporządziła utrwalona na

piśmie zawarte w nich treści. Zdjęcia worka z kartami do głosowania czy zdjęcia brudnopisów nie pozwalają w ogóle na powiązanie ich z zarzutami wskazanymi przez skarżącą, brak jest bowiem jakichkolwiek elementów, które pozwoliłyby powiązać owe dokumenty ze sposobem liczenia głosów w obwodzie głosowania nr (...).

Złożony wniosek o przesłuchanie wnioskodawczyń, które uczestniczyły w liczeniu głosów, nie może doprowadzić do zmiany oceny Sądu w zakresie spełnienia wymogu przedstawienia dowodów. Nawet gdyby zeznania wnioskodawczyń zostały ocenione jako wiarygodne, mogłyby co najwyżej wykazać występowanie nieprawidłowości w pracach komisji, nie byłyby jednak przydatne do ustalenia innego koniecznego wymogu protestu tj. wpływu tych nieprawidłowości na wynik wyborów. Z § 1 art. 82 k.w. wynika, że aby protest wyborczy mógł być rozpoznany merytorycznie osoba, która go wniosła powinna wykazać, że przestępstwo przeciwko wyborom, na które się powołuje w proteście, czy też naruszenie przepisów kodeksu wyborczego, leżące u podstaw protestu – były tego rodzaju, że miały wpływ na wynik wyborów. Skarżący jest zatem zobligowany do wskazania – przykładowo – na czym polegała wadliwość w przeliczeniu głosów przez komisję wyborczą i jaki to miało wpływ na ustalenie wyniku wyborczego. Chodzi o to, aby nie wdawać się w prowadzenie postępowania dowodowego w sytuacji, kiedy nawet zaistnienie nieprawidłowości podnoszonych przez skarżącego nie mogłoby prowadzić do podważenia wyniku wyborów, czyli uznania, że wynik wyborów został ustalony wadliwie. Skarżąca mimo wskazania szeregu zarzutów co do przebiegu wyborów, wpływu na wynik wyborów nie wykazała.

Jak też trafnie zauważono w orzecznictwie, naruszenie przepisów kodeksu wyborczego tylko wtedy skutkować będzie nieważnością wyborów, gdy owo naruszenie doprowadziło w efekcie do wadliwego ustalenia wyników wyborów. Innymi słowy, musi istnieć pewność co do tego, że gdyby uchybienia nie nastąpiły, wynik wyborów byłby inny (zob. np. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 23 listopada 2012 r., I ACz 726/12).

Mając zatem na uwadze powyższe rozważania Sąd na podstawie art. 393 § 2 k.w., protest A. S. i W. K. pozostawił bez dalszego biegu.

SSO Jacek Tyszka SSO Dorota Stokowska-Komorowska SSR (del) Krzysztof Tarapata

ZARZĄDZENIE

(...)
(...)
(...)
(...)
(...)